

16. Зорин Г.А. Использование криминалистических игр, инверсий, эффектов и тактических ловушек при расследовании, обвинении и защите по уголовным делам: Учеб.-метод. пособие. – Минск, 2002.
17. Гребеньков Г.В., Фіолевський Д.П. Юридична етика: Навч. посіб. – К., 2004.
18. Шепитько В.Ю. Теория криминалистической тактики: Монография. – Харьков, 2002.
19. Коновалова В.Е., Сербулов А.М. Следственная тактика: принципы и функции. – К., 1983.
20. Берназ В.Д. Психологическое воздействие в следственной деятельности // Теория та практика застосування чинного кримінального і кримінально-процесуального законодавства у сучасних умовах: Тези доповідей наук.-практ. конф. – К., 2002. – С. 179.
21. Туренко Н.С. Количественные критерии правомерного психологического воздействия // Криминалистика, криминология и судебные экспертизы в свете системно-деятельностного подхода: науч.-практич. изд. – Вып. 3. – Ижевск, 2001. – С. 111-114.
22. Кузь М.М. Сучасні можливості використання гіпнозу під час допиту в Україні // Матеріали звітної наукової конференції факультету з підготовки слідчих. – Львів, 2009. – С. 72-76.
23. Кондратов В.В. Все о гипнозе. – Ростов-н/Д., 2005.
24. Шнейкерт Г. Тайна преступника и пути к ее раскрытию / Пер. с нем. – М., 1995.
25. Удалова Л. Допит: деякі проблеми використання нетрадиційних засобів та методів під час його провадження // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. – 2001. – № 1. – С. 172-174.
26. Клевцов О. Можливості використання гіпнозу в оперативно-слідчій практиці правоохоронних органів // Право України. – 1998. – №7. – С. 63-67.
27. Когутич І. Допустимість використання криміналістичної гіпнології під час підготовки до допиту // Вісник Львівського університету. (Серія юридична). – 2001. – № 36. – С. 596-600.
28. Образцов В.А. Основы криминалистики. – М., 1996.
29. Стратонов В.М. Гіпноз як нетрадиційний метод у криміналістиці: проблеми, перспективи // Матеріали наук.-практ. конференції. – Сімферополь, 2002. – С. 128-129.
30. Применение гипноза в следственной практике США // Проблемы преступности в капиталистических странах. – 1981. – №4. – С. 15-17.
31. Наукові засади пізнавальної діяльності слідчого під час розслідування злочинів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrreferat.com/index.php?referat=53265&pg=5>.

Надійшла до редакції 18.01.2012

ЄФІМОВ В.В., кандидат юридичних наук
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 342 : 809

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Статтю присвячено аналізу поняття та сутності міжнародного співробітництва в оперативно-розшуковій діяльності, визначенню цих положень у національному законодавстві.

Ключові слова: оперативно-розшукова діяльність, міжнародне співробітництво, міжнародні правоохоронні органи, міжнародні договори України, організовані злочинні угруповання.

Статья посвящена анализу понятия и сущности международного сотрудничества в оперативно-розыскной деятельности с акцентированием этих положений в национальном законодательстве.

Ключевые слова: оперативно-розыскная деятельность, международное сотрудничество, международные правоохранительные органы, международные договоры Украины, организованные преступные группы.

The article is devoted to the analysis of concept and essence of international cooperation in operative-search activity with accenting of these positions in a national legislation.

Keywords: operative-search activity, international cooperation, international law-enforcement bodies, international agreements of Ukraine, organized criminal groups.

Проблема боротьби зі злочинністю, особливо з організованими транснаціональними формами злочинності, наразі набуває глобального характеру, про що свідчить значна кількість публікацій науковців та практиків, які досліджують зазначену проблематику. На перший план виходять такі види злочинів, як міжнародний тероризм, організована транснаціональна злочинність, торгівля людьми, незаконна міграція, наркобізнес, торгівля зброєю та інші, які стано-

влять небезпеку не тільки для окремих держав, але й для всього людства, що потребує спільних зусиль і повсякденного міжнародного співробітництва правоохоронних органів. Названа проблематика викликає занепокоєння Президента України. Так, Указом Президента схвалено концепцію державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю [5]. Реалізація Концепції передбачається протягом 2011 – 2017 років.

До основних напрямів реалізації Концепції віднесено: удосконалення існуючих та розроблення нових методів боротьби з організованою злочинністю з метою недопущення подальшої консолідації організованих злочинних угруповань, подальшого зменшення їх впливу на суспільство на національному та регіональному рівнях; продовження міжнародного співробітництва вітчизняних правоохоронних органів із відповідними органами іноземних держав; ініціювання вдосконалення міжнародно-правових актів та гармонізація національного законодавства з питань боротьби з організованою злочинністю із законодавством Європейського Союзу.

Питання, що пов'язані із визначенням проблем теоретико-правових та організаційних основ міжнародного співробітництва в оперативно-розшуковій діяльності, останнім часом знаходяться в полі зору як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. Різні аспекти цієї проблеми досліджували такі науковці та практики, як О.М. Бандурка, В.П. Бірюков, В.О. Боняк, В.С. Березняк, М.Г. Богуславський, М.Г. Вербенський, С.В. Вашенко, М.С. Городецька; О.Ф. Долженков, В.П. Захаров, І.М. Зубач, О.В. Захарченко, Д.Г. Заброда, О.В. Злагода, О.В. Кириченко, С.М. Калюк, І.В. Коломієць, В.Н. Кохман, В.В. Рогальська, В.Я. Мацюк, В.В. Матвійчук, В.А. Мисливий, В.П. Меживой, П.Я. Мінка, Т.П. Мінка, Р.Г. Мірзасев, М.В. Міхеєв, Д.О. Негодченко, Д.Й. Никифорчук, В.А. Ніколайчук, Т.Г. Овчаренко, С.А. Панасик, С.П. Пекарський, М.А. Погорєцький, І.О. Попов, Е.В. Рижков, А.В. Савченко, Д.Б. Санаков, А.В. Самотуга, В.М. Співак, Б.В. Стрілець, О.О. Титаренко, В.Г. Телійчук, В.Г. Фатхутдінов, О.Л. Христов, Г.В. Шевчук та ін. Однак зазначені питання досліджуються здебільшого епізодично, при цьому дослідниками надається багато рекомендацій стосовно удосконалення міжнародного співробітництва не тільки в оперативно-розшуковій діяльності, а і в діяльності правоохоронних органів взагалі [8-14].

Метою цієї статті є дослідження питань, що пов'язані із теоретико-правовими та організаційними основами міжнародного співробітництва в оперативно-розшуковій діяльності, визначення проблем та надання рекомендацій щодо їх подолання.

Правову основу міжнародного співробітництва в оперативно-розшуковій діяльності складають: міжнародні, міждержавні договори (двосторонні і багатосторонні) – пакти, конвенції, договори, угоди; міжурядові угоди з окремих питань, які стосуються взаємодії в боротьбі зі злочинністю; міжвідомчі договори (угоди); національне законодавство з питань надання міжнародної правової допомоги; неписані норми (звичаї) міжнародного права (міжнародна ввічливість, взаємність і ін.) [10, с. 77].

Стаття 5-1 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» визначає міжнародне співробітництво у сфері оперативно-розшукової діяльності: «Співробітництво у сфері оперативно-розшукової діяльності між міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, державними органами, до складу яких входять оперативні підрозділи, визначені у статті 5 цього Закону, та правоохоронними і спеціальними службами інших держав, які мають у своєму складі відповідні підрозділи, а також з міжнародними правоохоронними організаціями здійснюється відповідно до законодавства України, міжнародних договорів України, а також установчих актів та правил міжнародних правоохоронних організацій, членом яких є Україна» [1].

Концепція державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю [5] серед шляхів та засобів розв'язання проблеми визначає такі:

- зміцнення міжнародного співробітництва;
- додержання міжнародних стандартів щодо збирання й аналізу даних стосовно злочинів, які вчиняються організованими злочинними угрупованнями;
- удосконалення системи моніторингу криміногенної ситуації в частині діяльності організованих злочинних угруповань у державі в цілому та її регіонах зокрема, а також у сусідніх та інших державах;
- дослідження рівня криміналізації окремих сфер суспільного життя у державі в цілому та у галузях національної економіки зокрема, виявлення чинників, що сприяють криміналізації,

зростанню латентної злочинності; формування громадської думки з метою сприяння ефективній реалізації державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю;

- надання засобам масової інформації відомостей для об'єктивного інформування населення України про проблеми боротьби з організованою злочинністю і корупцією;
- сприяння в отриманні іноземними громадянами необхідної для захисту їх прав інформації про органи та систему боротьби з організованою злочинністю і корупцією в Україні;
- створення умов для залучення громадських та інших організацій, засобів масової інформації до поширення інформації про діяльність організованих злочинних угруповань, обміну інформацією, що стосується боротьби з організованою злочинністю, на міжвідомчому та міждержавному рівнях.

Міжнародне співробітництво України з питань протидії та боротьби з організованою злочинністю має включати:

- продовження процесу адаптації українського законодавства до законодавства Європейського Союзу з питань протидії проявам організованої злочинності;
- удосконалення взаємодії правоохоронних органів України з питань боротьби з організованою злочинністю з правоохоронними органами іноземних держав на підставі відповідних міжнародних договорів;
- продовження практики укладання міжнародних договорів України з питань боротьби та протидії організованим злочинностям;
- розширення практики укладання міжнародних договорів про співробітництво у боротьбі зі злочинністю, зокрема організованою, між правоохоронними органами України та відповідними органами іноземних держав;
- налагодження постійного обміну досвідом спеціальних підрозділів по боротьбі з організованою злочинністю України з правоохоронними органами іноземних держав, стажування та навчання за кордоном відповідних фахівців.

В аспекті міжнародно-правового регулювання співробітництва правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю привертає увагу прийнятий на десятому пленарному засіданні міжпарламентської асамблеї держав – учасниць СНД у 1997 р. рекомендаційний документ – Модельний закон про оперативно-розшукову діяльність держав – учасниць СНД [4]. Не виключено, що згодом цей документ може певною мірою вплинути на уніфікацію внутрішньодержавного законодавства країн СНД. У ст. 11 цього Закону щодо використання результатів оперативно-розшукової діяльності визначається:

- органи, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, у відповідності до міжнародних угод та з урахуванням норм національного законодавства надають результати оперативно-розшукової діяльності державам – учасницям СНД на безвідплатній основі;
- оперативно-розшукові заходи, що почали проводити на території однієї держави, а продовжуються на території іншої держави, яка належить до Співдружності, визнаються правомірними, якщо вони проведені з урахуванням норм національного законодавства. Результати цієї діяльності використовують з урахуванням норм національного законодавства.

Фахівцями виділяються різні види правового регулювання діяльності правоохоронних органів у боротьбі з міжнародною злочинністю. Найпоширенішими є запропоновані О.М. Бандуркою договірно-правовий (або конвенційний) механізм шляхом укладання спеціальних угод та інституційний механізм у рамках міжнародних організацій. При цьому другий вид є якісно новим і більш ефективним у співробітництві держав, важливим доповненням до системи договірних зв'язків. Діяльність міжнародних правоохоронних органів і організацій є необхідною реакцією на потребу держав у постійних формах узгодження і координації спільних зусиль у визначених галузі й межах. Зазначається, що між двома названими видами співробітництва існують постійна взаємодія і взаємозв'язок. По-перше, міжнародні органи й організації створюються на основі відповідних міждержавних договорів, а по-друге, у рамках міжурядових організацій розробляються і приймаються нові і змінюються або доповнюються існуючі угоди, а в ряді випадків створюються органи з контролю над їх виконанням [8; 9, с. 96-97; 10, с. 72].

Також виділяють такі основні форми співробітництва держав в оперативно-розшуковій діяльності:

- обмін оперативно-розшуковою, правовою та іншою інформацією;

- профілактика, розкриття та розслідування злочинів, стосовно яких укладені спеціальні угоди між державами;
- розшук і затримання злочинців на підставі договірних відносин або разових звернень однієї держави до іншої;
- видача злочинців іншій державі або міжнародному органу для кримінального переслідування;
- передача осіб, засуджених до позбавлення волі, для відбування покарання в державі, громадянами якої вони є, або до країни, де вони постійно проживають;
- передача органам іншої держави нагляду за умовно засудженими або умовно звільненими правопорушниками;
- захист прав і свобод громадян однієї держави при здійсненні правосуддя в іншій країні;
- спільне вивчення причин та інших проблем злочинності, а також обмін досвідом роботи поліцейських та інших органів;
- підготовка кадрів, надання експертних послуг, постачання спеціальних науково-технічних засобів і надання матеріально-технічної допомоги іншим державам [8; 9, с. 13; 10, с. 72-73].

В.О. Боняк основними векторами співпраці органів внутрішніх справ України з правоохоронними інституціями ЄС на сучасному етапі називає такі:

- боротьбу з незаконною міграцією осіб;
- боротьбу з організованою злочинністю й тероризмом;
- боротьбу з незаконним обігом наркотиків;
- протидію торгівлі людьми;
- боротьбу з відмиванням доходів, отриманих злочинним шляхом, та фінансування тероризму;
- запобігання та протидія корупції [9, с. 37].

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 25 березня 1993 р. № 220 «Про Національне центральне бюро Інтерполу» взаємодія правоохоронних органів України з компетентними органами зарубіжних держав щодо рішення питань боротьби зі злочинами, що мають транснаціональний характер, здійснюється через Національне центральне бюро Інтерполу. Міністерство внутрішніх справ України виступає як Національне центральне бюро Інтерполу. Слід зауважити, що ефективність виконання завдань-функцій Укрбюро Інтерполу значною мірою залежить від інформаційної підтримки – інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності всіх правоохоронних органів України та інших держав, а отже, від державної інформаційної політики, що проводиться як в усьому світі, так і в Україні [7; 10, с. 86].

Залишається невирішеною проблема розробки системи “транскордонних оперативно-розшукових заходів” у боротьбі з міжнародною злочинністю, правової бази їх проведення, механізму дій щодо одержання й використання оперативної інформації. Розвиток нових складних транскордонних оперативно-розшукових заходів, таких як легендовані підприємства, установи і організації, підвищуватиме ефективність міжнародної боротьби зі злочинністю [9, с. 19].

Важливим кроком у сфері боротьби з організованою злочинністю міжнародного характеру стало створення Європолу (європейське управління поліції). До основних позитивних рис співробітництва з Європолем дослідники відносять: міжвідомче співробітництво (поліція, прикордонна служба, митна служба, жандармерія (з безпосереднім доступом до національних баз даних)); багатомовна платформа співробітництва – Бюро офіцерів зв’язку; безпечна, швидка, вигідна система обміну інформацією; вивчення ситуації щодо злочинності в Європі; надання допомоги в проведенні заходів і розслідувань – аналіз, експертизи, спільні оперативно-слідчі групи (ЖТ); проекти навчання і спеціалізовані тренінги; обмін знаннями Portal EuroOPS, Knowledge Center [9, с. 21].

На сьогодні в Україні міжвідомче співробітництво щодо обміну інформацією між правоохоронними органами існує на низькому рівні. Держави ЄС мають систему різноманітних форм взаємодії у правоохоронній сфері, але, на жаль, в Україні відсутня належна правова база для більшості таких форм, що призводить до бездіяльності в цьому напрямі [9, с. 21].

У 2002 р. в Брюсселі підписано установчий акт про створення нового органу ЄС (Євроюст), призначенням якого є надання допомоги зусиллям держав-членів з розслідування найне-

безпечніших злочинів і координування їх практичної діяльності в цій сфері. Євроюст наділено правами юридичної особи [9, с. 22].

Щодо подальшого співробітництва України та Євроюсту, то дослідниками визначається певний прогрес. У 2010 р. в Брюсселі відбулося чергове засідання міністрів юстиції та внутрішніх справ у форматі Україна – Трійка ЄС. На засіданні обговорювались питання розвитку співробітництва з Європолем та Євроюстом, а також плани України щодо ратифікації Конвенції про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних та Додаткового протоколу до неї про органи нагляду та транскордонні потоки даних. Прийняття відповідного українського законодавства у цій сфері є необхідною умовою для продовження переговорного процесу, для укладання між Україною та ЄС угод про співробітництво з Євроюстом та оперативне співробітництво з Європолем [9, с. 26].

Однією з провідних країн на політичній та економічній арені, яка також не позбавлена проблем злочинності, є США. Серед усього розмаїття федеральних міністерств, які здійснюють правоохоронні повноваження (понад 10-ти), провідним за обсягом та значущістю таких повноважень є Міністерство юстиції, у складі якого діють: 1) Федеральне бюро розслідувань, 2) Управління боротьби з незаконним обігом наркотиків, 3) Бюро з контролю за обігом алкогольних напоїв, тютюнових виробів, вогнепальної зброї і вибухових речовин. Самі назви цих органів та обсяг їх компетенції (боротьба з тероризмом, організованою злочинністю, корупцією) передбачають наявність у їхніх структурах підрозділів з відповідною нормативною базою, що займаються питаннями міжнародної співпраці у протидії злочинності. З наведених правоохоронних структур США, задіяних у міжнародному співробітництві, необхідно звернути увагу на окремих федеральний орган – Міністерство внутрішньої безпеки (Department of homeland security), створене у 2004 р. з метою активації боротьби з тероризмом, що фактично виконує функції органу цивільної оборони та надзвичайних ситуацій. У його структурі створено міжнародний відділ. Міністерством внутрішньої безпеки укладено двосторонні угоди з провідними країнами світу у сфері науково-технічного співробітництва з питань цивільної оборони, угоди з Канадою щодо прикордонного співробітництва та угоди з питань авіаційної безпеки з країнами та регіонами різних континентів. Серед федеральних правоохоронних відомств США найбільший обсяг та фактичний результат міжнародного співробітництва має Федеральне бюро розслідувань [9, с. 191-194].

Підтримуючи думку М.А. Погорецького, необхідно зазначити, що при внесенні змін до проєктів оновлених Кримінально-процесуального кодексу України та Закону України «Про оперативну-розшукову діяльність», наближених до законодавства ЄС, використовуючи передовий зарубіжний досвід, слід враховувати, що норми використання матеріалів ОРД у кримінальному процесі зарубіжних країн сформульовані в інших типах кримінального процесу, кожен з яких удосконалювався протягом тривалого часу. Усі ці положення мають свої недоліки, які піддаються критиці у зарубіжній літературі, тому зарубіжний досвід на сучасному етапі для України має бути орієнтиром для вдосконалення вітчизняного законодавства у досліджуваній сфері. Усі пропозиції та зміни повинні узгоджуватись з відповідними правовими інститутами вітчизняного законодавства, в іншому разі замість покращення ефективності виконуваних заходів щодо боротьби зі злочинністю можемо отримати дисбаланс між теорією та практичною діяльністю правоохоронних органів [14, с. 148].

На жаль, у межах наукової статті неможливо викласти більшість узагальненого позитивного досвіду, який наведено в роботах дослідників, що займались вивченням зазначених питань. Тому ті аспекти, які не увійшли до положень цієї статті, будуть враховані у подальших роботах.

Підсумовуючи, наголосимо, що боротьба зі злочинністю належить до пріоритетних напрямів міжнародного співробітництва держав та викликана необхідністю взаємодії різних держав у цій важливій справі. Вступ до ЄС визначається стратегічною метою зовнішньої політики України, націленою на зміцнення спроможності забезпечити імплементацію європейських міжнародних договорів у сферу протидії злочинності. Міжнародне співробітництво в оперативно-розшуковій діяльності повинно здійснюватися при дотриманні державного суверенітету, національного законодавства, невтручання у внутрішні справи держав, інших основних принципів міжнародного права.

Обсяги, основні напрями і форми міжнародного співробітництва держав у боротьбі зі злочинністю визначаються змістом і особливостями кожного окремого тяжкого злочину як конкретного суспільного явища. Також міжнародне співробітництво держав у цій сфері тісно

пов'язане з певним історичним рівнем розвитку співробітництва в цілому і безпосередньо в політичній, соціально-економічній, культурній, гуманітарній, правовій, військовій та інших сферах. Міжнародне співробітництво держав знаходиться у постійному русі самовдосконалення й тому може природно змінюватися, поповнюватися новими формами. Зокрема, можуть бути передбачені створення національних програм боротьби зі злочинністю та корупцією, визначені пріоритетні напрями щодо виконання конкретних програм.

До спеціальних аспектів міжнародного співробітництва відносять невідворотність відповідальності за вчинені міжнародні кримінальні злочини; гуманізм стосовно потерпілих, підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, засудженого; забезпечення державою прав своїх громадян за кордоном; спрямованість оперативно-розшукової діяльності при міжнародному співробітництві тільки на кримінальні злочини та осіб, що їх вчинили; невторчання в політичну, релігійну чи громадську діяльність інших держав.

Список використаних джерел:

1. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. // ВВР. – 1992. – № 22. – Ст. 303.
2. Про міліцію: Закон України від 20.12.90р. // ВВР. – 1991. – № 4.
3. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України // ВВР. – 1993. – № 35. – Ст. 358.
4. Об оперативно-розыскной деятельности: Модельный закон, принят на десятом пленарном заседании Межпарламентской Ассамблеи государств – участников СНГ (пост. № 10-12от 6 декабря 1997 г.) // Информационный бюллетень Межпарламентской Ассамблеи государств – участников СНГ. – 1998. – № 16. – С. 222-240.
5. Про Концепцію державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю: Указ Президента України від 21 жовтня 2011 р. 1000/2011.
6. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Указ Президента України від 6 квітня 2011 р. № 383/2011.
7. Про Національне центральне бюро Інтерполу: Постанова КМУ від 25 березня 1993 р. № 220.
8. Панасюк С.А., Ніколайчук В.А., Стрілець Б.В., Попов І.О. Науково-практичний коментар Закону України “Про оперативно-розшукову діяльність” / За заг. ред. В.Я. Мацюка. – К., 2011.
9. Міжнародне співробітництво органів внутрішніх справ з правоохоронними органами зарубіжних країн: Проблеми теорії і практики: Матер. Круглого столу. – Дніпропетровськ, 2010.
10. Бандурка О.М. Оперативно-розшукова діяльність: Підруч. – Харків, 2002. – Ч. I.
11. Мінка П.Я., Мінка Т.П., Хрідочкін А.В., Богуславський М.Г. Оперативно-розшукова діяльність: Навч. посіб. – Дніпропетровськ, 2011.
12. Савченко А.В., Матвійчук В.В., Никифорчук Д.Й., Співак В.М. Міжнародний досвід використання агентури правоохоронними органами держав Європи та США: Навч. посіб. / За заг. ред. Я.Ю. Кондратьєва. – К., 2005.
13. Теория оперативно-розыскной деятельности: Учебник / Под ред. К.К. Горяинова, Г.К. Синилова. – М., 2009.
14. Погорельский М.А. Функциональное назначения оперативно-розыскной деятельности у криминальному процесі: Монографія. – Х., 2007.

ЛОСКУТОВ Т.О., кандидат юридичних наук
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 343.1

ПРАВА І ЗАКОННІ ІНТЕРЕСИ: ЕЛЕМЕНТ ПРЕДМЕТА ЧИ ЗАСОБИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ?

Досліджено предмет і засоби правового регулювання у кримінальному процесі крізь призму прав і законних інтересів людини. Обґрунтовано, що права і законні інтереси людини є основним елементом предмета та субстанціональними засобами правового регулювання у кримінальному процесі.

Ключові слова: предмет правового регулювання; засіб правового регулювання; кримінально-процесуальна діяльність; кримінально-процесуальні відносини; права і законні інтереси людини.

